

Ferðandi dyrkilið

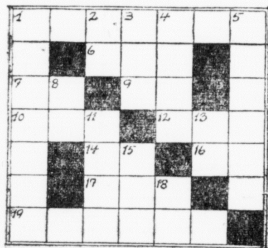
Í 1944 setti javnaðarflokkurinn fram uppskot um uppdyrkan av öllum dyrkbarum lendi í Føroyum — og hetta skuldi gerast við landsins egnu ferðandi dyrkiliðum.

Hetta mál er nú gamalt; men kortini ikki eldri enn so, at var tað aktuelt í 1944, er tað fleiri ferðir meira aktuelt, tí hesi 20 árin heyr eingin nátturligur vøkstur verið í landbúnaðarframleiðsluni í mun til fólkavoksturinn. Innflutningurin er øktur í stórum av öllum landbúnaðarvörum og man togað væl út ímóti 10 milljónum krónum.

* Tey nevndu ferðandi dyrkilið — ini kunnu skjótt fúa greitt úr
* hondum so nógv uppdyrkingar
* arbeiði, at búnaðarlígi fram-
* burðurin lætt kemur í slíka

* legu, at hann verður at skapa
* grundarlag fyr enn meira ókt-
* ari maskinorku til búnaðar-
* menn at rokja hina uppdyrk-
* aðu jorðina eins og taka sær
* av nýggjum uppdyrkingar-
* arbeiði. — Málið um hesi
* ferðandi dyrkilið er alsamt
* átroðkandi og brennandi og
* eigur tí at koma fram av
* nýggjum, og peningurin settur
* í tvey í staðin fyr ta húrur-
* søpling til smáputi, sum ofta
* hevur farið fram og framvegis
* fer fram.

Krossorð

Yvir: 1) dró at 6) spilt 7) kann 9) sjálfvild 10) skip 12) djór 14) bindið 16) rómartöl 17) prus 19) farvæl.

Niður: 1) oyggi 2) í lotuni 3) stongsul 4) hitt minsta 5) gentu-
navn 8) tíðarskeið 11) muss 13) reim 15) munn 18) tóni.

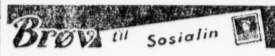
Ísland uppi EFTA

Tað er serliga tjóðveldisflokkurinn sum hevur forða fyr at uppskotið um limaskap Føroya skal koma í lag.

Íslenski forsætismálaráðharrinn

hevur undir vitjan síni í Oslo sagt, at íslenska stjórnin nú umhugar, at seta fram uppskot í Altinginum um at Ísland gerst limur í EFTA.

Sum kunnugt eru heldur ikki Føroyar limur í frihandilsókinum, hóast uppskot fleiri ferðir hevur verið sett fram á lottingi.

SKATTUR OG SKATTALOGIN

Nú man vera so gott sum liðugt við álikningi av skatti fyr í ár. Fara vit nú at kanna, hvussu góð, tann nógv umtalaða skattalogin, ið kom sum eitt spökisli frá nú fráfarandi landsfyr, so er tað heilt skjótt at siggja, at hon ikki er so góð, sum tit hildu, ið gjørt hana hava, og haldi ikki, tit hava nakað at rósa tykkum av.

Tit framhalda, at hon gevur fiski manninum mangar sondir. Kann vera, hann fær loyvi at draga so og so nógv frá, men hvat fingur fiskimenn til viðskera; jú teir fingur bara 25 pst. meira at gjalda í toll syri sjóklæðir; tað var tann fyrsta gávan fyr frádrátt; tann næsta var tann umvegis tollur og gjöld á vörur, soleiðis hava tit givið við aðrari hondini, men tik-ið nógv ferðir meira aftur við hinari, soleiðis, at skattalogin, ið vit nú liva undir, er nakað nógv verri enn hin gamla, tá ið saman um kemur.

Lat meg taka dømi: Ein maður, ið hevur eina inntøku uppá kr. 7.750, kemur at bera ein skatt eftir nóguldandi lóg: kommunuskatt kr. 810,— og lottingsskatt um 600 kr. — Siga vit nú, hesin maður hevur eitt lán uppá hús ella annað, stórt kr. 15.000,— so skal hann fyr tað i rentur og avdrátt gjalda umleið kr. 2000,—, Nú siga vit, at hesin maður skal gjalda 3410 kr. av 7.750,— kr. eftir verða so 4.340 kr.; herav skal hann so gjalda sjúkarakassa kr. 120,— fyr seg og konuna, siga vit, at hann skal gjalda trygging o. a. ca. 200 kr.; nú er hann komin til tað, at hann hevur 4.020 kr. til at liva av, til klæðir, brenni og matna, og hann er sjálvur fjórði í húsi, so hevur hann 1.005 kr. til hvønn.

Nú vil eg spyrja tann mann á tingi, sum sigur, at skatturinn hevur einki uppá seg; halda tygum og tit, ið gjørt hava skattalogina, at hesin maður, ið eg havi tikið sum dømi, hevur tað rúmligt í heiminum? og halda tit, at ein soverðin kann átaka sær at gjalda tykkara fráboðaða sjálfsvýri, eg spyrji tykkum?

Nú kunnu tit kanska siga, at hetta ið eg havi fort fram, er ikki so, t.d. at lanið er alt ov stórt. Nei, hatta er ikki stórt lán, um maðurin skal hava hús.

So nú kann ein freistaast til at spyrja: Kann nú hesin maðurin liva av hesum? Já! Tað er júst tað, eg vildi, at tit, góðu menn tóku og,

Skipafelagið Føroyar

greiðir allan fluttning

á sjógvi

á landi

í luftini

Bíleggið ferðaseðlar

Pf. Skipafelagið Føroyar

Tlf. 1225

NORÐOYA SPARIKASSI

stovnaður 1919

Renta av innsettum peningi:

3 mánaða uppsøgn	5 % p. a.
Uttan uppsøgn	4 % p. a.
Kekk — konti	2 % p. a.

Fyr innskot við longri uppsagnartíð verða renta latin eftir seravtala Lán verða givin móti veð í jorð og bygningum.

Avgreiðslutíð hvønn gerandisdag kl. 10—12 og kl. 13½—15½, leygardag kl. 10—12½

kannaðu. Tit hava búskaparráð, ið kostar nógv pengar; tað kann saktans kanna tað fyr tykkum. Um tit nú vildu gjørt nakað virkumlígt fyr at hjálpt, at lætta um skattin hjá manni (monnum), ið ikki tjena meira enn hetta, ið eg havi víst á, so vildi eg hildið, at menn, ið tjena 25.000 kr. og upp eftir, teir hvødu betur ráð at gold-ið helmingin í skatt, og so vil eg ikki tala um teir, ið tjena 100.000 kr.; tað eru tær inntøkurar ið tit skuldu skatta nakað munandi, men tað vilja tit nokk ikki hoyra, tí ta kemur tað at raka tykkum sjálvar, ið lonimar gera.

Nú kunnu tit siga sum rætt er, at pengar mugu tit til landsúsar-haldið; men hvi ikki gera sum t.

d. íslendingar: Taka innflytanina og leggja hana undir landið. Vit hvødu landshandil, og tað visti seg, at hann gav yvirskot; hvat vildi ikki komið í landskassan, um landið yvirtók innflytan t. d. av öllum el-lutum, og alla skipad-gerð; tað kundi givið nógvur miljø-ónur til landið og sostatt lætt um lottingsskattin hjá folki í síni heild; soleiðis kundu tit hjálpt landið tann vanliga skattaborgaran, og ikki sum nú; nú er tað bara beinleiðis skattur og tollur, tí verður tikið so tungt fyr tann minna mannin, men eg veit, at tað vilja tit ikki, tí tit vilja bara verja tann stóra mannin við teim stóru inntøkunum.

Bygdarmaður.

Zagorje — »Landet bak fjellene«

av FRIDTJOF DIESEN

KAPITEL I.

LANDSBYEN KUMROVETSJ ligger vel 50 kilometer fra Zagreb, hovedstaden i Kroatien, en av de seks delstatene i Forbundsrepublikken Jugoslavia. Landet rundt heter Zagorje og grenser opp til de slovenske alperne og der flyter elva Sutila som danner det naturlige grenseskillet mellom Kroatia og Slovenia. Fra det nye moderne hotellet i Kumroevetsj har vi flott utsikt over landskapet omkring med små gårder, kirke og ikke minst den nye skolen som innbyggerne er så stolte av og gjerne vil vise fram til en fremmed gjest.

Slik satt vi en vakker sommerdag, en barndomsvenn av President Tito og jeg deroppe på terrassen og beundret landskapet og stillheten. »Der oppe, sa han, og pekte opp på noe hvitt som blinket i solskinnen, ser du ruinen til en borg hvorfra grev Erdody hersket over land og folk i fordomstider. Så ble det fortalt og de ungarske gods eierne som levde høyt på det kroatiske folks slit, blod og svette. Småbondene var livegne og måtte lide nød og sult. Flere ganger kom det til åpent opprør mot greven og hans soldater. Det verste av disse fant sted i 1573 da ti tusener av bønder gikk til storm på greveborgen med primitive våpen. Reaksjonen seiret og de tok en fryktelig hevn. Lederne, Matija Gubec ble brendt til døde, på det vesle Martovtorget i Zagreb,

andre ble hengt og halshugget. Hans æverdighet biskoppen av Kroatia kunne melde sin herre keiseren at hans ordre var fulgt til punkt og prikke. Det kroatiske folk glemte aldri denne illegjering. Martyren Matija Gubec ga stoff til legender, folkesanger. Disse blev fortalt fra slekt til slekt opp til våre dager.

Her i denne vesle landsbyen ble Josip Broz født den 25. mai 1892. (Navnet Tito fikk han først senere). I dag er hus nr. 8 museum og tusener av mennesker har gjennom mange år valfartet dit og skrevet sine navn i de store gjestebøkene som ligger på et lite bord i de lave, enkle stue. Titos barn domsheim vitner ikke om stor rikdom, men slik opplever vi så ofte her i livet at en stor mann eller kvinne kommer opp av folket dypt. Ser vi inn i hagen omkring ser vi en statue i full mannshøide. Tito, et verk av hans venn, bildehuggeren og partisanen Anton Augustinetsj.

Josips far hete Franjo Broz, en mann som aldri drev det til noe annet enn å drive med litt småbruk og senere selge bit for bit av eiendommen. Det var smått med kontanter og ofte måtte Franjo låne penger hos hjelpsomme naboer som sjøl ofte var i vansker. Franjo var glad i det sterke og likte seg på landsbykroen.

Da skjønnere vi lett at det ble mora som måtte greie livhanken der i huset. Bare 17 år var hun

blitt gift med Franjo Broz. Av femten barn døde det åtte. Josip var nr. sjus i barneflokken. Matija Broz skildres som en høigreist, stolt og vakker kvinne, arbeidsom og dypt religiøs. Det var hennes enerske innsats som trengtes for å holde familien og Josip holdt sig meget til hennes familie, særlig var bestefaren, Martin Javeršek, en riktig hederskar og hyggelig å være sammen med.

Mora sørget for at barna kom tidlig ut i arbeidslivet og ga dem en god oppdragelse. Hun forsøkte da å være så rettferdig som mulig mot alle. Vesle Josip tok del i gårdsarbeidet både heime og hos naboene. Han luket og renset majsakrene, han gjette buskpen og passet på at hestene hadde det godt med vann og for. Den tidlige omgang med livndivet og dyrene gjorde ham til en stor dyrevenn. Hundene »Lunde« måtte bote med livet sitt under krigen og reddet dermed Tito. »Tigere« er sjåferhund har fulgt ham med troskap i mange år. De hestene Tito har hatt siden har han alltid stelt godt med.

I Josips barneår det det ikke så nøyve med skolegangen. Allikevel fikk han følge folkeskolen i fire år. Karakterene var jevnt over gode. På et møte var han en flink og oppmerksom elev, men det var så meget annet å sykle med tross en lang og slitsom arbeidsdag.

Han ble sine kameraters leder i sport og lek. Josip var frisk og

glad tross den knappe maten. Gutteflest gjør nok skoyestrekker, men så alvorlige var de nok ikke.

På den tida var ungarene herrefolk i Kroatia. De kroatiske bondene fikk merke at det kostet å ha slike soldater i landet. Josip så hva det vil si å være et hørtat land hvor man ble behandlet som annenklassens mennesker. Han var ikke gamle karen for han funderte over de mange vanskelige problemene og forsto at hans landsmenn ikke fikk noe lettere og friere liv for de hadde fått større kunnskaper. Tross sin leselyst ble han aldri noen stuegris. Landsbyboerne tok det også for den rene luksus at Josip leste alle de underlige bøkene han fikk tak i. Bokskattene sette fantasien i sveig. Han så seg sjøl krysse oaseane og kjøre med damplokomotivene tvers i gjennom Amerikas forente stater. Det å komme til det rike landet der i vest var en tid hans høyeste ønske, men pengene til det strakk aldri til. Når han så storfolk i fine klær ønsket han å bli skredder for sjøl og komme i pene klær. Han ble ikke skredder heller. Josip ville ut. I landsbyen var det ingen muligheter for en kar som ville komme seg fram i livet.

Akkurat i denne tida bar det seg slik til at en slektning tok ham med seg til byen Sisak omtrent 100 km fra Kumroevetsj. Byen var den gangen en garnisjonsby og dermed rik på opplevelser og fornøyselser. I dag er et av landets største

jern- og stålverk plassert der. Her fikk Josip jobb. Vel og merke ikke som kolnerlerling, men som oppvaskhjelp på kjøkkenet. Men uroen i kroppen dro ham vekk derfra. Nikola Karas trengte folk til verkstedet og smija så og dermed tok han fatt på læretida. Faren, Franjo, undertegnet kontrakten med mesteren. Josip ble her i tre år og gikk på aftenskolen ved siden av. Arbeidsdagen var lang og hard, men her ble det både teori og praksis i rikt monn. Hvor mange ganger har ikke Josip Broz prist seg lykkelig over at han hadde et godt og solid fag. Karas var nok en streng og krevende mester, men svennestykket til Josip, trappegelnderet i tinghuset viste at han hadde lært meget. Alle kan overbevise seg om det både der og i smija som no er museum.

Ette kom det fremmedkarer og vandregeseller på besøk i verkstedet. Disse ofte meget kunnskapsrike folkene vakte Josips politiske interesser. Han lytte og ble var nye signaler ute i Europa. De fortalte meget om en mann som het Karl Marx, en kar som vil arbeiderne bedre kår og muligheter. Resultatet ble at Josip med sine 18 år meldte seg inn både i det sosialdemokratiske partiet og fagorganisasjonen hvor han alltid ble et aktivt medlem.

Tre lærer var endt. Familien i Kumroevetsj ventet ham heim og var nok så spendte på hvordan det ville gå Josip i framtida.